

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus II. Argumentum. Procurator generaliter constitutus à Patrono ad præsentandum sciens vacationem Beneficii, si non præsentet in tempore, an præjudicer Patrono ignoranti dictam vacationem, & an ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

Patronus non residet, qua speciali notificatione deficiente ipsius juri nominandi non potuit esse detractum, sed illud in suo vigore intactum remansit, itaut donec, & quousque certa scientia ad illum non doceatur pervenisse, nullum tempus præjudiciale currere potuit, *Caren. resolut. 10. num. 10., Rot. in Cremonen. Prepositura 23. Maji 1644. apud Caren. dicta resolut. 10. sub num. 23. vers. Nullitas siquidem.*

37 Quæ eò magis debent habere locum, cum Patronus in præsentatione, quam explevit medio juramento allegaverit ignorantiam præfatæ vacationis Beneficii, per quod juramentum exclusa remanet quælibet suspicio præsumptæ scientiæ in terminis dixerunt, *Abb. in cap. Quia diversitatem num. 6. de concess. præb., Menoch. de Arbitr. cap. 188. num. 3., Rot. decis. 1289. num. 27. coram Coccin., & in Capuana jurispatronatus 11. Maji 1708. in fin. coram R.P.D. meo Lancetta, cum, & Leges Canonice in probanda ignorantia statuerint illam allegantes cum proprio juramento de ea fidem facerent, eorumque juratæ assertioni, quo ad hoc esset plenè deferendum, ut literaliter habetur in cap. Ut circa §. Super hujusmodi, & in cap. Nulli in fin. de elect. in 6.; Quod, & signanter in casu, de quo agitur venit admittendum cum agatur de Patrono integerrimæ probitatis, ac Illustri Nobilitate decorato; Viris autem dictis qualitibus pollentibus in iis, quorum veritas ex aliis argumentis haberi non valet, plenam fidem esse præstandam Leges voluerunt, ut de prima habetur in *L. Non omnes §. A Barbaris ff. de re militar.*, de secunda in cap. Nobilibus dist. 97.*

Ex his cum clarè constabilitum effulgeat, quod Ordinarius nulliter ad collationem Beneficii jure devoluto devenit, exindè promanat, quod Franciscus ab eo provisorius ad effectum se confoventi in possessione Beneficii ita à Patrono conquiriti se tueri non valeat fulcimento duplicis regulæ 35. & 36. Cancellariæ annualis, seu triennalis pacificæ possessionis, 38 nam cum finalis ratio prædictarum regularum ea fuerit, ut improbi lites equitentium motus in impetratione Beneficiorum certo modo reprimerentur, minimè hæc congruere possunt in casu, de quo

Pars III.

agitur, in quo Franciscus injustus Possessor, cum, & potius intrusi, quàm Provisi nomen promereri videatur destitutus apparet aliquo titulo, vel saltèm colorato, sinè quo Regulæ prædictæ effectum suum operari non valent, *Gomez ad regul. de Triennial. quest. 58., Barbof. in cap. Ordinarii num. 4. de offic. Ordinar., Flores. de Mena var. resolut. lib. 2. quest. 23. num. 61., Capon. discept. 1. num. 8., Card. de Luca de Benef. disc. 91. num. 13. & 14., Chokier. de permut. Benef. lib. 3. cap. 20., Rot. cor. Seraph. decis. 1498. num. 14. & 15. cor. Cels. decis. 130. num. 10. cor. Emerix Jun. decis. 1173. num. 7. & 8., & in Mediolanen. Beneficiorum 2. Julii 1703. §. Ex his profecto cum seq. coram Reverendissimo D. meo Decano; Eoque fortiùs in Beneficiis de Jurepatronatus, in quibus multò minùs Regulæ præfatæ non sunt admittendæ contra institutionem faciendam ad nominationem veri Patroni, ut de annali dixerunt *Antonell. de Temp. legal. lib. 2. capit. 35. nu. 22., Tondut. resolut. Benef. par. 1. cap. 86. num. 33., Rot. coram Mobedan. decis. 5. de jurepatr. coram Seraph. decis. 285. num. 6. in Recent. decis. 599. nu. 41. par. 2. tom. 3., & de annali, & triennali Rot. in dicta Mediolanen. Beneficiorum 2. Julii 1703. §. Cum de cetero coram Reverendissimo D. meo Decano.**

Et ita altera tantum &c.

ARGUMENTUM.

Procurator generaliter constitutus à Patrono ad præsentandum sciens vacationem Beneficii, si non præsentet in tempore, an præjudicet Patrono ignorantem dictam vacationem, & an huic competat restitutio in integrum.

SUMMARIUM.

- 1 Scientia vacationis Beneficii habita per Procuratorem, & hujus negligentia in præsentando in tempore an causet devolutionem, & præjudicet Patrono absenti, & eandem vacationem ignorantem; Vide ibi, & num. 3.
- 2 Alteri per alterum præjudicium causari non debet.

B 2

4 Patro-

- 4 Patronus sibi imputare debet si malum Procuratorem elegit ad presentandum.
- 5 Aliquis pro facto alterius, etiam sine culpa punitur.
- 6 Scientia vacationis Beneficii habita per Tutorem, aut Curatorem Patroni infantis, aut Pupilli, & eorum negligentia in presentando præjudicat, & lapsum termini inducit.
- 7 Patrono laeso à negligentia Procuratoris non presentantis in tempore est succurrendum ope restitutionis in integrum iustis concurrentibus causis; Et quæ sint istæ causæ? Vide num. 8. 9. & 10. Amplia ut num. 11.
- 12 Patrono super Statuis, Candelabris, & aliis ornamentis argenteis inservientibus pro ornatu Beneficii, seu Cappellæ ab ipso propriis expensis constatis non aliud jus competit, nisi jus custodiae.

C A S U S II.

ANtequam quidam Patronus discederet à Loco Beneficii de suo Jurepatronatus, constituit ibi Procuratorem cum mandato generali ad presentandum in casu vacationis; Tempore ejus absentia vacato Beneficio, Procurator uti supra constitutus, licet habuerit notitiam hujusmodi vacationis, & fuerit monitus ad presentandum, tamen nullam explevit presentationem intra quadrimestre; Hoc igitur elapso, Episcopus jure devoluto providit de dicto Beneficio quemdam Clericum suum familiarem; Rediens Patronus, & habita notitia tum vacationis Beneficii, tum negligentia sui Procuratoris in presentando intra tempus statutum; tum etiam, quod Rector Beneficii commodaret, & disponderet ad sui libitum de Candelabris, Statuis, & aliis ornamentis argenteis pro ornatu dicti Beneficii propriis Patroni expensis constatis, statim presentavit ad idem Beneficium Clericum ejus consanguineum, & instetit coram Ordinario pro hujus institutione; ac pro declaratione, quod Statuæ, Candelabra, & alia ornamenta argentea ab ipso confecta pro servitio Beneficii sint de libero ejus dominio; Quæritur proindè

Primo -- *An scientia vacationis Beneficii habita per Procuratorem, & hujus negligentia in presentando intra terminum*

causet devolutionem Beneficii in præjudicium Patroni eandem vacationem ignorantis.

Secundo -- *An, & quale jus competat Patrono super Statuis, Candelabris, & aliis ornamentis argenteis inservientibus pro ornatu Beneficii.*

- 1 Primum Dubium Sac. Rota agnovit esse satis controversum, & non pacificè procedere, ut testatur in una Capuana Jurispatronatus 10. Junii 1709. S. Sed inutiliter coram R. P. D. Aldrovando, ibi -- *Præterquam quod concluso, quod scientia Procuratoris possit præjudicare Principali non est omnino pacifica* -- quod irrefolutum reliquit. Et quidem videtur dicendum scientiam vacationis Beneficii habitam per Procuratorem generaliter constitutum à Patrono absenti ad presentandum in casu vacationis, & ejus negligentiam in presentando non causare devolutionem Beneficii in præjudicium ipsius Patroni eandem vacationem ignorantis, sed hujus ignorantiam impedire lapsum termini, adeò rediens Patronus ad locum Beneficii, habita notitia illius vacationis, ac negligentia sui Procuratoris validè potuerit presentare, & ejus presentatus, amoto liberè proviso per Ordinarium, venit instituendus; Siquidem in actu sui discessus, summa diligentia, ac sagacitate, quantum fieri potuit, providit indemnitati proprii juris in casu vacationis Beneficii per deputationem Procuratoris ad presentandum in genere quamcumque personam idoneam, & habilem; Unde si Procurator parum curaverit de jure sui Principalis, negligendo presentare in tempore; hujus negligentia imputabilis non est Patrono, nec huic præjudicare valet, stante regula communiter recepta, quòd alteri per alterum præjudicium causari non debet, ad *Text. in cap. Non debet alteri de regul. jur. Golin. de Procurat. par. 2. cap. 5. numero 125. R. P. D. Ansaldo. decis. 65. num. 4. tom. primo, Rot. decis. 42. num. 5. par. 3. Recent.*

- 3 E contra asserendum videtur scientiam vacationis Beneficii; & negligentiam Procuratoris in presentando intra terminum juris præjudicare Patrono absenti, & causare devolutionem ejusdem Beneficii ad Ordinarium; Quoniam scientia

- 4 tia Procuratoris dicitur scientia ejusdem Patroni, & ejus factum nocet Patrono, *Text. in cap. Cum venissent de integ. restit. cap. Cum olim de caus. possess.*, *Gloss. in cap. ad hoc, ut lite non contestata verb. Procuratoris*, *Golin. de Procurat. par. 2. cap. 5. num. 2.*, *Gratian. discept. forens. 853. numero 61.*, *Surd. decis. 181. num. 3.*; Ea ratione quia sibi imputare debet Patronus si malum Procuratorem elegit, juxta *Gloss. in dicto cap. Ad hoc ut lite non contest. verb. Procuratoris*, & in *cap. Cum venissent de integ. restit. verb. restituimus*, *Felin. in cap. Cum olim num. 23. & seq.*, *Golin. ubi supra*, *Odd. de restitut. in integr. par. 1. quest. 13. num. 47.*
- 5 Nec est novum, quod aliquis pro facto alterius etiam sine culpa puniatur, ita enim testatur *Gloss. in dicto cap. Ad hoc ut lite non contest. verb. Procuratoris*, & patet pluribus exemplis, nam aliquando propter delictum unius tota terra supponitur interdicto, licet hæc non sit in culpa, *Text. in cap. Non est de Sponsalib.*; Et Tutor, Curator, aut alius Administrator rerum Patroni infantis, Pupilli, aut amentis si habeat scientiam vacationis Beneficii, & non præsentet in tempore, ista scientia præjudicat, & lapsum termini inducit, etiamsi Infans, aut Pupillus, aut amens non sit in culpa, ut expressè tuetur *Card. de Luc. de jurepatr. disc. 64. num. 9.*
- 7 Hæc secunda sententia mihi quidem magis placet, sed tamen in casu præsentis cenfeo Patrono læso esse succurrendum ope restitutionis in integrum adversus negligentiam Procuratoris, ipsi competere purgationem moræ, & rescissionem provisionis Beneficii liberè factæ ab Ordinario jure devoluto; Plures namque in præsentiarum concurrunt causæ, ratione quarum Patrono concedenda venit hujusmodi restitutio, seu purgatio moræ.
- 8 Et in primis ipse in actu sui discessus à loco Beneficii usus est summa diligentia, ut proprium jus conservaretur illæsum, constituendo nimirum in Procuratorem ad præsentandum in casu vacationis Beneficii eum, qui apparenter, & communi opinione præsumebatur diligens, & idoneus, unde si iste infideliter se gesserit, & præsentare neglexerit, culpa nulla est ipsius Patroni, qui proinde restitui

- debet adversus hanc negligentiam Procuratoris, & eam poterit purgare personam idoneam præsentando à die ejus scientiæ vacationis, cui præsentato concedenda venit institutio, rescissa prius provisione Beneficii liberè facta ab Ordinario jure devoluto; nè ab hujusmodi diligentia recipiat eam pœnam, quam non reciperet, si fuisset negligens, seu si Procuratorem ad præsentandum in actu sui discessus non constituisset, dum si dictum Procuratorem non deputasset, ignorantia vacationis Beneficii, quam habuit tempore suæ absentiæ, eum excusasset à devolutione ex dictis in superiori Casu; ut in terminis excommunicationis promulgatæ à Judice contra Dominum propter negligentiam, & contumaciam sui Procuratoris, quod ipsa relaxetur, constituto quod Dominus constituerit in Procuratorem eum, qui communi opinione præsumebatur diligens, docet *Abbas in cap. Ad hoc ut lite non contest. num. 34.*; Et in terminis sententiæ latæ contra Principalem propter negligentiam Procuratoris, quod ipsa rescindatur, & concedatur adversus eam restitutio in integrum, tuetur *Gloss. in cap. Cum venissent de integ. restit. verb. restituimus*, *Joann. Staphile. de gratiis expectativ. in tract. magn. tom. 4. pag. mihi 346. num. 46. & seq.*; Et in terminis Emphyteutæ non solventis Canones intra terminum statutum, quod ipse licet non excusetur à caducitate, tamen admittatur ex æquitate canonica ad purgationem moræ, tradunt *Cardin. de Luc. de Emphyteuf. disc. 41. num. 9.*, *Gratian. discept. 378. num. 11.*
- 9 Deinde negligentia Procuratoris in præsentando in casu præsentis fuit nimis supina, & dolosa; dum Procurator habuit certam notitiam vacationis Beneficii, fuit monitus, ut præsentaret, & tamen hoc non obstante præsentari omisit; quæ negligentia nimis supina, & dolosa, utpote tendens in supplantationem Patroni est causa sufficiens, ut succurratur eidem Patrono læso, Beneficio restitutionis in integrum, juxta *Odd. de restit. in integr. par. 1. quest. 13. num. 48. & seqq.*, & admittere videtur *Card. de Luc. de jurepatr. disc. 64. num. 9. in fin.*
- 10 Denique Patronus nullam actionem habere potest contra Procuratorem ad damnanda

damna, & interesse ob non præsentationem factam in tempore; quia Procurator in casu præsentati quantumvis locuples non est solvendo; cum præsentatio non sit pretio extimabilis, ut dixi superius *Par. II. Can. XII., & XIII. in Commentario*; Unde Patronus ex hoc ipso restitui debet in integrum, & provisio liberè facta Jure devoluto rescindi, ad tradita per *Gloss. in cap. cum venissent de in integ. restit. verb. restituimus, Golin. de Procurat.*

11 *par. 2. cap. 5. num. 125.*; Quod nullam admitteret difficultatem si ageretur de Jurepatronatus Ecclesiastico, seu si Patronus, qui constituit Procuratorem ad præsentandum esset Ecclesia, Monasterium, aut alius locus pius, ad *Text. in sæpè dicto cap. Cum venissent de in integ. restit.*, ex quo restituitur Ecclesia læsa, propter negligentiam Procuratoris, qui jura Ecclesiæ non produxit, ibique *Gloss. in figuratione casus, Abb. in cap. Ad hoc ut lite non contest. num. 37.*

12 Descendendo verò ad secundum Dubium censeo nullum aliud jus competere Patrono super Statuis, Candelabris, & aliis ornamentis argenteis inservientibus pro ornatu præfati beneficii, ab ipso propriis expensis constatis, nisi jus custodiæ, & eorum dominium spectare ad Beneficium, ut aliàs firmavi superius *Par. I. Canon. IV. Caf. VI.*; Et novissimè resolutum fuit à Sac. Congregatione Concilii, mestudente apud R.P.D. Lambertinum meritisissimum ejusdem Sac. Congregationis Secretarium in *Cajetana 2. Julii 1718.*, ubi cum Gubernatores, seu Deputati electi à Civitate Cajetæ Patrona Cappellæ S. Erasmi ad effectum, ut invigilent tam super fabrica, & ornatu ejusdem, quam super conservatione, & erogatione reddituum ad illam pertinentium, supplicaverint pro declaratione, quod duæ Statuæ argenteæ, & quod alia quædam argentea ornamenta essent de libero dominio Civitatis, quæ de illis disponere posset ad proprium usum, etiam & commodum in casu necessitatis, fuerunt disputata infra scripta Dubia:

Primo -- *An, & quale jus competat Civitati, & Deputatis super Candelabris, Cruce, & aliis ornamentis argenteis, quæ à triginta annis citra semper inservierunt pro ornatu Cappellæ S. Erasmi, vel potius*

illa liberè spectant ad dictam Cappellam in casu &c.

Secundo -- *An, & quale jus competat eisdem Civitati, & Deputatis super duabus Statuis argenteis jam factis, & super pecuniis exactis, & exigendis ex Gabellis, & aliis effectibus assignatis dictæ Cappellæ per Consilium Civitatis, vel potius eadem liberè spectent ad eandem Cappellam, in casu &c.*

Tertio -- *An, & quo jure Episcopus cogere possit Deputatos, & Gubernatores dictæ Cappellæ ad reddendam rationem pecuniæ ad eos perventæ ex redditibus, & legatis dictæ Cappellæ, necnon ex Gabellis, & aliis effectibus assignatis eidem Cappellæ per Consilium Civitatis, in casu &c.*

Quarto -- *An Episcopo competat jus deputandi personam idoneam pro exactione Gabellæ Quartutii Piscationis concessæ dictæ Cappellæ, & exigendi ab Exactoribus computa exacti, in casu &c.*

Quibus Sacra Congregatio respondit. Ad Primum -- *Argenta, de quibus agitur liberè spectare ad Cappellam, eorum verò tantummodò custodiam ad Deputatos* -- Ad Secundum -- *Statuas, & pecunias, de quibus agitur liberè spectare ad Cappellam, Custodiam verò Statuarum, & administrationem reddituum tantummodò spectare ad Deputatos* -- Ad Tertium -- *Affirmativè ad formam Concilii Tridentini sess. 22. capit. 9. de reform.* -- Ad Quartum -- *Committendam esse Deputatis exactiorem, & administrationem Gabellæ Quartutii Piscationis, cum onere eam erogandi, & reddendi Episcopo rationem ad normam Decreti Sacre Congregationis Episcoporum die 28. Augusti 1683.*

ARGUMENTUM.

Nominatus, seu Præsentatus si intra terminum non exhibuerit coram habente instituire nominationem, seu præsentationem, aut illam non acceptaverit, aut ei renunciaverit; an provisio Beneficii liberè devolvatur ad Episcopum, vel potius Patrono competat novus terminus.

SUM-